

บทที่ 5 การเปรียบเทียบภาษา

แนวสังเขปวิชา

- 5.0 คำนำ
- 5.1 วิธีการเปรียบเทียบภาษาและจุดมุ่งหมายในการเปรียบเทียบ
- 5.2 ขั้นตอนต่าง ๆ ในการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ
- 5.3 ข้อดีข้อเสียของวิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ
- 5.4 การบูรณะภาษาจากภายใน
- 5.5 วิธีการบูรณะภาษาจากภายใน
- 5.6 ข้อจำกัดของวิธีการบูรณะภาษาจากภายใน
- 5.7 สรุป
- 5.8 แบบฝึกหัดทบทวน

จุดประสงค์

หลังจาก เรียบจบบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. ให้คำจำกัดความศัพท์เฉพาะต่อไปนี้ได้
 - วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ
 - การบูรณะภาษาจากภายใน
 - คำหน่วยคำเดิม
 - ภาษาเก่าก่อน

คำเกี่ยวข้อง

ภาษาโบราณหรือภาษาดั้งเดิม

เสียงเขียน

2. บอกจุดมุ่งหมายและสมมุติฐานที่รองรับวิธีเปรียบเทียบ
ภาษาเชิงประวัติและวิธีบูรณะภาษาจากภายในได้
3. บอกข้อแตกต่างและคล้ายคลึงกันของ 2 วิธีข้างต้นได้
4. แจกแจงขั้นตอนในการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติได้
5. แสดงการสร้างเสียงโบราณจากเสียงเขียนได้
6. บอกหลักการหาคำเกี่ยวข้องได้
7. แจกแจงข้อดีข้อเสียของวิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติได้
8. บอกข้อจำกัดของวิธีบูรณะภาษาจากภายในได้

5.0 คำนำ

ในบทที่ 3 เราได้กล่าวถึงการจัดภาษาเข้ากลุ่มเข้าตระกูล โดยพิจารณาความสัมพันธ์กันตามสายกำเนิดของกลุ่มภาษาอื่น ๆ ว่ามีวิวัฒนาการมาจากภาษาโบราณหรือภาษาดั้งเดิมภาษาเดียวกันหรือไม่ ในบทที่ 4 เราได้กล่าวถึงบทบาทของภาษาดั้งเดิมซึ่งยังคงรักษาเค้าหน่วยคำเดิมของภาษาโบราณไว้ ทำให้นักภาษาศาสตร์สามารถเทียบเสียงสร้างคำไปหาคำเดิมในภาษาดั้งเดิมได้ จะเห็นได้ว่า เนื้อหาสาระของทั้ง 2 บท ล้วนกล่าวพาดพิงถึงภาษาโบราณและการสืบสาวคำดั้งเดิมทั้งสิ้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าคำถามที่เกิดขึ้นในใจผู้ศึกษาเวลานี้ก็คือ ภาษาโบราณคืออะไร เหตุใดจึงต้องสืบสาวพาคำโบราณสร้างภาษาโบราณขึ้นมา เหตุใดจึงต้องพิจารณากลุ่มภาษาที่มีวิวัฒนาการร่วมกันมา เป็นต้น ในบทที่ 5 นี้ เราจะพยายามตอบคำถามเหล่านี้

5.1 วิธีการเปรียบเทียบภาษาและจุดมุ่งหมายในการเปรียบเทียบ

ที่มาของวิธีการเปรียบเทียบภาษาเริ่มต้นในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อนักภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบตั้งข้อสังเกตว่า ภาษานางภาษามีความคล้ายคลึงกัน ส่วนที่ต่างก็ต่างกันอย่างเป็นระบบ เมื่อนำเสียงของภาษาเหล่านี้มาเทียบกัน จะพบว่าเสียงเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เมื่อนักภาษาศาสตร์จึงตั้งสมมุติฐานว่า ภาษาที่คล้ายคลึงกันหรือต่างกันอย่างเป็นระบบและกฎเกณฑ์เช่นนี้ จึงต้องสืบสาวมาจากภาษาโบราณภาษาเดียวกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ภาษาเหล่านี้สัมพันธ์กันมาตามสายกำเนิดเป็นภาษาที่น้องลูกหลานกันนั่นเอง

วิธีการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ (comparative method) หมายถึงการนำภาษาคำ ๆ มาเปรียบเทียบกัน โดยที่ภาษาเหล่านี้ต้องสัมพันธ์กันอยู่แล้วตามสายกำเนิด เพื่อศึกษาหาความคล้ายคลึงและความ

แตกต่างของภาษาในแง่เสียง คำ เสียงเพียบ เพื่อหาความสัมพันธ์ของภาษาที่นำมา
ศึกษาและสร้างภาษาโบราณ ซึ่งเป็นภาษาคั้งเดิมก่อนแตกแยกเป็นภาษาต่าง ๆ
ที่ใช้ศึกษาอยู่

วิธีการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ (วิไลวรรณ, 2526 : 52)
ใช้ได้เฉพาะกับกลุ่มภาษาที่มีความสัมพันธ์กันที่หนึ่ง หรือภาษาที่แตกแยกมาจาก
สังคมโบราณเดียวกันเท่านั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างภาษาโบราณของกลุ่มภาษา
ที่เรา นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน และเพื่ออธิบายถึงวิวัฒนาการหรือการเปลี่ยน-
แปลงที่เกิดขึ้นที่ทำให้ภาษาโบราณกลายเป็นภาษาต่าง ๆ ที่เรานำข้อมูลมาใช้ศึกษา
เปรียบเทียบกัน ในอุดมคติแล้ว การสร้างภาษาโบราณควรต้องทำทั้งในระดับเสียง
คำ และประโยคคือครบทั้งภาษา แต่ผลงานส่วนใหญ่ที่มีอยู่ปัจจุบัน มักเป็นเพียง
การสร้างระบบเสียงของภาษาโบราณเท่านั้น มีการสร้างคำโบราณบ้าง กฎ-
ไวยากรณ์ของคำและประโยคโบราณบ้าง แต่ยังไม่ปรากฏการสร้างภาษาโบราณ
ที่สมบูรณ์

5.2 ขั้นตอนต่าง ๆ ในการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ

วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติมีขั้นตอนดำเนินการอยู่ 5

ขั้นตอนด้วยกันคือ

สัมพันธ์กัน

เพื่อหาเสียงเพียบ

1. รวบรวมคำในภาษาต่าง ๆ ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน
2. นำคำสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันมาเปรียบเทียบเสียงกัน
3. สร้างเสียงโบราณจากเสียงเพียบ
4. นำเสียงโบราณมาประกอบกันเป็นคำโบราณ

5. อธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละภาษา

จากภาษาโบราณวิวัฒนาการไปเป็นภาษาลูก ๆ ในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมคำในภาษาต่าง ๆ ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันมาจากต้นตอภาษาเดียวกัน ดังตัวอย่างภาษาล้านตระกูลไทต่อไปนี้

	<u>คำว่า</u>	<u>ไทยสยาม</u>	<u>ไทขาว</u>	<u>ไทดำ</u>	<u>ชาน</u>
1.	one	ʔet ²	ʔet ²	ʔet ²	ʔet ²
2.	uncle	lun ¹	lun ¹	luŋ ¹	luŋ ¹
3.	sit	naŋ ³	naŋ ⁵	naŋ ⁵	naŋ ⁵
4.	star	daaw ¹	daaw ¹	daaw ²	laaw ¹
5.	eye	taa ¹	taa ¹	taa ¹	taa ¹
6.	to fall	lom ⁴	lum ⁶	lom ⁶	lom ⁶

คำในภาษาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันตามสายกำเนิด มักจะมีความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน แต่เราก็ต้องระวังพวกที่ความหมายเปลี่ยน ซึ่งทำให้ความหมายคำแตกต่างกันไปได้ กลุ่มคำที่สัมพันธ์กันเหล่านี้เรียกว่าคำเกี่ยวข้อง (cognates) คำในภาษาหนึ่งจะนับว่าเกี่ยวข้องกันคำในอีกภาษาหนึ่งหรือไม่ก็ต้องดูว่าทั้ง 2 ภาษา สืบมาจากภาษาบรรพบุรุษเดียวกันหรือไม่ และคำนั้นต้องไม่ใช่คำยืม ชื่อนี้ว่าเป็นเรื่องยาก เพราะคำยืมบางคำมีลักษณะเหมือนคำพื้นเมืองมาก เช่น คำว่า 'เดิน' และ 'จุก' ที่ใช้อยู่ในภาษาไทยสยามเป็นคำที่เรายืมมาจากภาษาอื่น (วิไลวรรณ, 2524 : 131) คือภาษาเขมร คือเมื่อเรานำภาษาไทยอื่นมาเทียบเราจึงทราบแน่ชัดว่า 'เดิน' และ 'จุก' เป็นคำยืม

	<u>คำว่า</u>	<u>ไทยสยาม</u>	<u>ไทขาว</u>	<u>ไทดำ</u>	<u>ชาน</u>
walk		phaay ⁵	phaay ³	-	phaay ³
nose		daŋ ³	daŋ ¹	daŋ ¹	daŋ ¹

อีกตัวอย่างหนึ่งได้แก่ คำว่า father ในภาษาอังกฤษและคำว่า pater ในภาษาละติน จัดว่าเป็นคำเกี่ยวข้องกัน ทั้ง 2 คำสืบทอดโดยตรงมาจากคำว่า * pater ในภาษาอินโด-ยูโรเปียน ส่วนคำคุณศัพท์ภาษาอังกฤษ paternal หาได้เกี่ยวข้องกับคำคุณศัพท์ภาษาละติน paternus ไม่ เป็น เพียงแต่คำยืมที่อังกฤษยืมมาจากละตินเท่านั้น

การค้นหากลุ่มคำเกี่ยวข้องกัน ในขั้นต้นควรเลือกคำที่ใช้อยู่ในภาษานั้นคือเนื่องกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ไม่ใช่คำยืมมาจากภาษาอื่น ไม่ใช่คำเรียกสิ่งเกิดใหม่สมัยหลัง เช่น คำว่าเครื่องบิน หรือโทรศัพท์ ไม่ใช่คำใช้เรียกสิ่งสะท้อนวัฒนธรรมชั้นสูง เช่น คำว่าหมายเรียกตัว รัฐธรรมนูญ คำเหล่านี้มักไม่ใช่คำที่แสดงความสัมพันธ์ตามสายกำเนิด เป็นคำที่ยืมกันใช้ในลุ่มภาษาต่าง ๆ โดยที่รูปเสียงไม่เปลี่ยนแปลง

จากประสบการณ์ของผู้เปรียบเทียบภาษา สามารถบอกได้ว่า คำที่จะได้รับอิทธิพลภายนอกน้อยที่สุด และนำมาใช้ประโยชน์ในการบูรณะภาษาสร้างภาษาโบราณได้มากที่สุด ได้แก่ คำสามัญ เช่น เลขนั้นต้น ๆ (1-10) ส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญในร่างกาย เช่น ตา ปาก หัว ปรากฏการณ์ความธรรมชาติหรือสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ไฟ น้ำ กิ่ววัตรประจำวันพื้น ๆ เช่น การกิน การนอน การเกิด การตาย คำที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 นำคำเกี่ยวข้องกันมาหาเสียงเทียบ (วิลเวอร์ธ, 2526 : 55) เสียงเทียบ (sound correspondence) คือเสียงซึ่งตกทอดมาจากเสียงโบราณเสียงเดียวกัน เสียงดังกล่าวนี้อาจออกเสียงเหมือนกันหรือต่างกันได้ ในภาษาถิ่นต่าง ๆ และสิ่งสำคัญที่ทำให้เราเรียกเสียงดังกล่าวนี้ว่าเสียงเทียบคือ เมื่อเรานำเสียงเหล่านี้มาเปรียบเทียบกัน เราจะพบว่าเสียงเหล่านี้มีความสัมพันธ์

กันอย่างมีระเบียบ ดังตัวอย่างการหาเสียงเทียบพยางค์ชนะต้นจาก
คำเกี่ยวกับลงในภาษาสันสกฤต ละติน และอังกฤษต่อไปนี้

SANSKRIT	LATIN	ENGLISH
pitar-	pater	father
pad-	pēs	foot
No cognate	piscis	fish
pasu	pecu	fee

(Fromkin and Rodman : 296)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้ เราจะเห็นได้ว่าเสียง p ในภาษาสันสกฤต
และภาษาละตินออกเสียงตรงกับเสียง f ในภาษาอังกฤษ ซึ่งเราอาจเขียนแสดง
เสียงเทียบพยางค์ชนะต้นได้ดังนี้

SANSKRIT	LATIN	ENGLISH
p	= p	= f

เมื่อใดที่คำในภาษาสันสกฤตใช้เสียงพยางค์ชนะต้น p เราสามารถ
บอกได้ว่า เสียงพยางค์ชนะต้นของคำ ๆ เดียวกันนั้นในภาษาละตินจะออกเสียง
เป็น p ด้วย แต่ในภาษาอังกฤษจะเป็นเสียง f เสียงเทียบเช่นนี้จะเกิดกับทุกคำ
ในภาษาสันสกฤตที่มีเสียงต้นคำเป็น p

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเสียงโบราณจากเสียงเทียบ เมื่อหาเสียงเทียบจากข้อมูล
คำเกี่ยวกับใดแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการบูรณะเสียงดั้งเดิมจาก
เสียงเทียบ เป็นต้นว่าในกรณีสาขาภาษาอินโด-ยูโรเปียนทั้ง 3
สาขาข้างต้น เราเลือกสร้างเสียงโบราณ * p จากเสียงเทียบ
p = p = f เสียงโบราณที่เราสร้างขึ้นน่าจะมีสัญลักษณ์ *

นำอยู่ข้างหน้า เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเสียงที่สร้างขึ้นจากการ
 สันนิษฐาน ไม่ใช่เสียงที่มีอยู่จริง

Fromkin และ Rodman ยกตัวอย่างเสียงโบราณในภาษา
 อินโด-ยูโรเปียนเพิ่มเติม พร้อมทั้งตัวอย่างเสียงเทียบในคำเกี่ยวข้องกัน เรา
 ต้องไม่ลืมข้อเท็จจริงที่ว่า ก่อนที่จะสร้างเสียงโบราณแถวซ้ายมือได้นั้น จะต้องม
 การเทียบเสียงพหุคูณนะ โดยอาศัยข้อมูลคำเกี่ยวข้องมากมายหลายชุด

เสียงเทียบในภาษาอินโด-ยูโรเปียน

INDO-EUROPEAN	SANSKRIT	LATIN	ENGLISH
* p	p pitar-	p pater	f father
* t	t trayas	t trēs	⊕ three
* k	ś śun ¹ -	k canis	h hound
* b	b No cognate	b labium	p lip
* d	d dva-	d duo	t two
* g	j ajras	g ager	k acre
* bh	bh bhrātar-	f frāter	b brother
* dh	dh dhā	f fē-ci	d do
* gh	h vah-	h veh-o	g wagon

(Fromkin and Rodman, 1978 : 297)

¹ś ในที่นี้เป็นเสียงเสียดสีหรือเสียดแทรกที่แตกต่างกับเสียง s

ขั้นตอนที่ 4-5 จะได้อธิบายวิธีการโดยละเอียดในตัวอย่างที่จะยกต่อไป

เพื่อให้เห็นตัวอย่างการสร้างภาษาหรือการบูรณะภาษา เราจะสำรวจคำในภาษาที่อลลีเซียน 4 ภาษา และพิจารณาว่าเมื่อเราใช้ข้อมูลนี้ เราจะสามารถสร้างคำโบราณแต่ละคำและบูรณะระบบหน่วยเสียงของภาษากังเดิมได้หรือไม่ ก่อนอื่นเราเริ่มจัดกลุ่มคำที่เราสันนิษฐานว่าเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นแถวเป็นแนวดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 (Arlotto 1972)

ภาษาเมารี	ภาษาฮาไว	ภาษาซาโมเอิน	ภาษาฟีเจียน	
1. pou	pou	pou	bou	"เสาหลัก"
2. tapu	kapu	tapu	tabu	"ต้องห้าม"
3. taŋi	kani	taŋi	taŋi	"ร้องไห้"
4. takare	kaʔele	taʔele	takele	"กระดูกงู"

ขั้นต่อไปนำคำเกี่ยวข้องเหล่านี้มาหาลักษณะร่วมย่อย ๆ แยกเป็นหน่วยเสียงแต่ละหน่วย เครื่องหมาย = ใช้แทนความหมาย "ตรงกัน" เราอาจแยกหน่วยเสียงสระออกจากกลุ่มคำเกี่ยวข้องข้างต้นได้ดังนี้

ภาษาเมารี	ภาษาฮาไว	ภาษาซาโมเอิน	ภาษาฟีเจียน	ตัวอย่าง หมายเลข
o	= o	= o	= o	(1)
u	= u	= u	= u	(1 × 2)
a	= a	= a	= a	(2 × 3)
i	= i	= i	= i	(3)
e	= e	= e	= e	(4)

เมื่อใดที่ลักษณะร่วมกันออกมาจัดระเบียบให้สังเกตเห็นได้แล้ว
 ชั้นต่อไปคือการตั้งสมมุติฐานว่า ภาษาลูกหลานเหล่านี้ควรจะสืบสายมาจาก
 หน่วยเสียงดั้งเดิมหน่วยเสียงใด สำหรับกรณีเสียงสระข้างต้นนี้ไม่เป็นปัญหา
 ทั้งนี้เพราะทั้ง 4 ภาษาที่มีเสียงสระอย่างเดียวกัน เราไม่จำเป็นต้องสมมุติ
 ว่าเสียงสระดั้งเดิมจะแตกต่างกันไปจากเสียงสระในภาษาลูกหลาน ดังนั้น เรา
 จึงสร้างหน่วยเสียงสระโบราณต่อไปนี้

* o * u * a * i * e

ปกติที่นิยมทำกันคือ จัดเรียงเสียงสระตามแผนภูมิศาสตร์ดังนี้

	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	* i		* u
กลาง	* e		* o
ต่ำ		* a	

เราก็จะได้ระบบเสียงสระของภาษาฟอลส์บีเขียน

จากข้อมูลเดียวกันนี้ (1-4) เราอาจเทียบเสียงพยัญชนะใดดังนี้
 ภาษาเมารี ภาษาฮาไว ภาษาซาโมเอิน ภาษาฟีเจียน ตัวอย่าง
 หมายเลข

ก.	p	=	p	=	p	=	b	(1 × 2)
ข.	t	=	k	=	t	=	t	(2 × 3 × 4)
ค.	ŋ	=	ŋ	=	ŋ	=	ŋ	(3)
ง.	k	=	ʔ	=	ʔ	=	k	(4)
จ.	r	=	l	=	l	=	l	(4)

กลุ่มเสียงพยัญชนะก่อนข้างจะเป็นปัญหาเพราะเสียงในแต่ละ
 ภาคว่าไม่ตรงกัน ในกรณีนี้ เราอาจหาข้อมูลตัวอย่างมาเพิ่มเติมเพื่อให้แต่ละ
 ภาคว่ามีน้ำหนักมากขึ้น เสียงเทียบที่ปรากฏสม่ำเสมอนี้ไม่อาจอธิบายได้เป็น

อย่างอื่น นอกจากจะสันนิษฐานว่าแต่ละชุดเสียง (ก, ข, ค...) มีหน่วยเสียงใด หน่วยเสียงหนึ่งเป็นหน่วยเสียงค้ำเค็ม แต่ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เมื่อส่ง ค่อมมาถึงสมัยภาษาลูกหลาน ร่องรอยที่ยังหลงเหลืออยู่ในภาษาลูกหลานนี้ เรา เรียกว่าเค้าหน่วยเสียงค้ำเค็ม (reflexes)

เมื่อภาษาลูกหลานแสดงเค้าค้ำเค็มที่ผิดแปลกไป เราจะเลือกบุรณะหน่วย เสียงใดเป็นหน่วยเสียงค้ำเค็ม ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่สำคัญคือ

1. พิจารณาว่า ภาษามักจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดเป็น ส่วนใหญ่ โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้เคยพบเห็นสภาพที่เกิดขึ้นกับภาษาอื่น ๆ เป็น จำนวนมากมาแล้ว

2. พิจารณาว่าภาษาค้ำเค็มน่าจะมีกระสวนเสียงอย่างไร

ปัจจัยแรกที่ทำให้พิจารณาว่า ภาษาน่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง ใดนั้น เราเรียกอีกนัยหนึ่งว่า ความเป็นไปได้ขึ้นเนื่องจากประวัติศาสตร์ค้ำเค็มมี ค้างนั้น สมมุติว่าในสถานการณ์หนึ่ง เราพบหน่วยเสียง *k* ในภาษาหนึ่ง และในอีก ภาษาที่เกี่ยวข้องกัน เราพบว่าตรงกับหน่วยเสียง *ç* ในตำแหน่งก่อนเสียงสระหน้า ทุกครั้ง เราทราบจากประสบการณ์ที่ผ่านพบในหลายภาษามาว่า */k/* จะกลายเป็น */ç/* เมื่ออยู่หน้าสระหน้า (*i, e, x*) กระบวนการกลับกันไม่เคยปรากฏ

ฉะนั้น เราจึงแน่ใจที่จะบุรณะ **/k/* เป็นหน่วยเสียงค้ำเค็ม และ สันนิษฐานว่า **/k/* กลายเป็น */ç/* ในภายหลัง

สำหรับปัจจัยที่สอง ให้พิจารณาว่ากระสวนเสียงค้ำเค็มมีรูปร่างไร นั้น ลองพิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้ประกอบ สมมุติว่าเราได้บุรณะภาษาโบราณภาษา หนึ่ง ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต่อไปนี้

* p * t * k
 * d * g
 * s

ข้อมูลที่หามาเพิ่มเติม ปรากฏว่าไค้ชู้คเชื่อมเสียง $b = v$ ในกรณีนี้ เราตั้งข้อสมมุติฐานไค้เห็นที่ว่า หน่วยเสียงดั้งเดิมของกระสวนชู้คนี้จะต้องเป็น * b แน่ มีผลให้ระบบเสียงมีรูปดังนี้

* p * t * k
 * b * d * g
 * s

ถ้าเราเลือกบุตรหน่วยเสียง *v ระบบเสียงที่ไค้จะออกมาในอีกรูปหนึ่ง ซึ่งฟังดูไม่เป็นไปตามธรรมชาติ และไม่น่าจะเป็นเชื่อมเท่าระบบข้างต้น

* p * t * k
 * d * g
 * s
 * v

ย้อนกลับมาพิจารณาข้อมูลภาษาฟ้อลลินี้เขียนของเรา

ภาษาเมารี ภาษาฮาไว ภาษาซาโมเอิน ภาษาฟีเจียน ตัวอย่าง
หมายเลข

ก.	p	=	p	=	p	=	b	(1 & 2)
ข.	t	=	k	=	t	=	t	(2 & 3 & 4)
ค.	ŋ	=	n	=	ŋ	=	ŋ	(3)
ง.	k	=	?	=	?	=	k	(4)
จ.	r	=	l	=	l	=	l	(4)

สมมุติว่าสำหรับหน่วยเสียงชุดเก่า เราสันนิษฐาน *p เป็นหน่วยเสียงดั้งเดิม ดังนั้นเราต้องวางกฎการเปลี่ยนเสียงไว้ด้วยว่า หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาฟีเจียนที่เขียนโบราณ *p กลายเป็นหน่วยเสียง b (*p → b) ในภาษาฟีเจียน

ในทำนองคล้ายคลึงกัน ชุด (ข) เราเสนอรูปหน่วยเสียงพยัญชนะเดิมคือ *t สำหรับภาษาฮาไว เราอธิบายว่า *t กลายเป็น k ไป

สำหรับชุด (ง) เราบรรณะ *k ซึ่งกลายเป็น ? ในภาษาฮาไว และซาโมเอิน ชุดสุดท้ายคือ (จ) เราบรรณะ *l ซึ่งกลายเป็น r ในภาษาเมารี

ขณะนี้เราได้กระสวนเสียงพยัญชนะหยุดหรือเสียงกัก (อโหชะ) ที่ได้สกัดแล้ว และเป็นธรรมชาติดังนี้

* p * t *k

และเสียงพยัญชนะเหลว * l ด้วย

หากเราเลือกบุรณะ * b (โพบะ) สำหรับชุดเทียบเสียง (ก)
เราจะได้ระบบเสียงกักที่ไม่น่าจะเป็นไปได้คือ

*b *t *k

ยิ่งไปกว่านั้น หากเราเลือกบุรณะ * k สำหรับชุด (ข) เสียแล้ว
เราก็จำเป็นต้องเลือกหน่วยเสียงอื่นสำหรับชุด (ง) บางทีอาจต้องเลือกบุรณะ
* ? สำหรับชุด (ง) ผลที่ได้ออกมาคือกระสวนหน่วยเสียงพยัญชนะที่บิดเบี้ยวดังนี้

* p *k * ?

ข้อควรสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ การเลือกบุรณะ *k แล้ว
อธิบายว่าหน่วยเสียง k เปลี่ยนเป็น ? ฟังดูเป็นธรรมชาติและเป็นไปได้
มากกว่าการเลือกทำตรงกันข้าม

ก่อนที่จะตัดสินใจสร้างเสียงโบราณใหม่แก่ชุด (ค)

ก. ɲ = ɳ = ɳ = ɳ
เราลองมาพิจารณาชุดคำเกี่ยวกับคองอีกสักชุดหนึ่งเพิ่มเติม

5. ภาษาเมารี ภาษาฮาไว ภาษาซาโมเอิน ภาษาฟีเจียน
 hono hono fono vono "อยู่, นั่งอยู่"

จากข้อมูลนี้ เราสามารถเทียบเสียงพยัญชนะออกมาเป็นชุดได้ดังนี้

ฉ. h = h = f = v

ช. n = n = n = n

สำหรับชุด (ข) มี n ปรากฏอยู่ในภาษาลูกหลานทั้ง 4 ภาษา เรา
จึงบุรณะ * n ไว้ สำหรับชุด (ค) เราเลือกบุรณะ * ɳ ให้ โคขวางปกติกับ

ไว้ด้วยว่า ในภาษาฮาวาย *y) กลายเป็น (หรือกลมกลืนกับ) n คือไป เราจะ
 เพิ่มเติมข้อมูลชุดค่าเกี่ยวกับองค์สักชุดหนึ่ง เพื่อบูรณะพวกเสียงพยัญชนะนาสิกได้
 ครบถ้วน

6. marama malama malama malama "แสงสว่าง
 ดวงจันทร์
 รุ่งอรุณ"

เราเทียบเสียงพยัญชนะได้ดังนี้

ข. m = m = m = m

เราสามารถบูรณะ * m ได้จากข้อมูลชุด (ข) ทำให้ได้กระบวน
 เสียงนาสิกครบชุด คือ

* m * n * y)

ย้อนกลับมาพิจารณาเสียงพยัญชนะชุด (ฉ) ข้างต้น เราจำเป็นต้อง
 ทွေးหาเหตุผลมาเพิ่มน้ำหนักอีกสักเล็กน้อย

ฉ. h = h = f = v

ถ้าพิจารณาแต่จำนวนเป็นเกณฑ์ เราอาจเอนเอียงที่จะบูรณะ * h
 อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่ควรนำมาพิจารณาคด้วย

ประการแรก เสียงไม่เปลี่ยนแปลงง่าย หากมีการเปลี่ยนแปลง ทิศทางที่จะเปลี่ยน
 จาก h เป็นหน่วยเสียงอื่น (h → x, x หมายถึงหน่วยเสียงอื่น ๆ) เป็นไปได้
 ยาก ส่วนใหญ่หน่วยเสียงอื่นจะเปลี่ยนเป็น h มากกว่า ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยกรุงเทพ

ภาษาไทยเชียงใหม่

รัก

ฮัก

รั

ฮู

ไร

ไฮ

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงเสียงจาก f เป็น h ($f \rightarrow h$) เป็นสภาวะการปกปิดพยางค์ในภาษาต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ภาษาละติน *factum* กลายเป็นภาษาสเปน *hecho* "ได้ทำแล้ว"

ประการที่สาม และเป็นข้อสำคัญที่สุดในที่นี้ กล่าวคือก่อนหน้านี้เราได้วางกฎกำกับการเปลี่ยนแปลงเสียงไว้แล้วกฎหนึ่งว่า

$*p$ กลายเป็น b ($*p \rightarrow b$) ในภาษาที่เจียน

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเสียงจาก $*f \rightarrow v$ ก็น่าจะจัดอยู่ในกระบวนการประเภทเดียวกัน แล้วเราก็ปรับปรุงแก้ไขกฎของเราให้ครอบคลุมกว้างขวางมากขึ้น

[เสียงที่ริมฝีปาก อโฆษะ] \rightarrow [เสียงที่ริมฝีปาก โฆษะ]

กฎนี้จึงใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงเสียงได้ทั้ง 2 เสียง ($*p \rightarrow b$ และ $*f \rightarrow v$) ข้อที่ผู้สนใจข้างต้นนี้ทำให้เราพอใจเลือกบุรณะ $*f$ เป็นหน่วยเสียงเดิมของชุด (ฉ)

ข้อมูลชุดสุดท้ายที่จะนำมาอธิบายได้แก่กลุ่มคำเกี่ยวกับ

7. kaho ใaho ใaso kaso "จาก"
 (thatch)

เราเทียบเสียงพยัญชนะไควว่า

๘ h = h = s = s

กรณีนี้ก็เช่นกัน ถ้าเราวางกฎว่า หน่วยเสียงใด ๆ ก็ตามอาจ
 เปลี่ยนแปรเป็นหน่วยเสียง h ซ่อมเป็นไปได้นานกว่าที่ h → x ดังนั้น
 เราเสนอบุรณะ *s ซึ่งเปลี่ยนเป็น h ในภาษาเมารีและฮาไว (ฉะนั้น)
 เหตุผลในกรณีนี้จึงสอดคล้องกันกับการที่เสียง h เป็นเสียงแปรจาก f ในชุด
 (จ) ควย

ในการบุรณะภาษาดั้งเดิมภาษาใดก็ตาม เท่าที่จาระไนมานี้ แม้ว่า
 จะไม่ครอบคลุมปัญหาของอีกมากมายที่มีอยู่ในการบุรณะภาษา แต่ก็นับว่า
 ได้ช่วยให้เราเกิดความคิด พอมองเห็นว่าการบุรณะภาษาทำกันอย่างไร ถ้าพิจารณา
 อย่างพื้น ๆ คำอธิบายสั้น ๆ เท่าที่เราว่ามานี้ไม่อาจเทียบได้กับการอาศัย
 ประสบการณ์ รู้ว่าเสียงใดจะแปรเปลี่ยนเป็นเสียงใด จากตัวอย่างข้อมูลภาษา
 พอลินีเซียนทั้งหมดที่ยกมา เวลานี้ เราสามารถบุรณะระบบเสียงของภาษา
 พอลินีเซียนโบราณได้ดังต่อไปนี้

พยัญชนะ	สระ
* p * t * k	* i * u
* f * s	* e * o
* m * n * ŋ	* a
* l	

ที่อธิบายตั้งแต่ต้นจนถึงตอนนี้เป็นขั้นตอน 3 ขั้นตอนแรกในการ
เปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ ยังเหลืออีก 2 ขั้นตอนในการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 นำเสียงโบราณมาประกอบกันเป็นคำโบราณ

รายการคำที่เราใช้เป็นข้อมูลอาจนำมาคัดลอกเป็นคำโบราณ
เสียงใหม่ดังนี้

1. *pou	5. *fono
2. *tapu	6. *malama
3. *taŋi	7. *kaso
4. *takele	

ขั้นตอนที่ 5 อธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละภาษา จากภาษาโบราณ
วิวัฒนาการไปเป็นภาษาลูก ๆ ในปัจจุบัน

ภาษาฮาไว	ภาษาเมารี
1. k → ʔ	1. l → r
2. t → k	2. { f } → h
3. ŋ → n	{ s }
4. { f } → h	
{ s }	

ภาษาฮาโมเอิน

ภาษาฟีเจียน

h → ? [เสียงที่ริมฝีปาก อโตะชะ] → [เสียงที่ริมฝีปาก โตะชะ]

ตัวอย่างที่ 2 (Bynon 1977)

ชั้นตอนที่ 1 การรวบรวมคำ ข้อมูลมาจากสาขาภาษาลินโค-ยูโรเปียน

	Latin	Old English	Greek	Sanskrit	
(1)	- que		- te	- ca	'and' (enclitic)
(2)	quis		tis	(- cid)	'who' ('whatever')
(3)	quod	hwæt		(- kas)	'what' ('who')
(4)		hwæper	poteros	kataras	'which of the two'

(Bynon :55)

ชั้นตอนที่ 2 หาเสียงเทียบพยัญชนะต้น

	Latin		Old English		Greek		Sanskrit
(1)	q ^w			=	t	=	c
(2)	q ^w			=	t	=	c
(3)	q ^w	=	hw	=		=	k
(4)			hw	=	p	=	k

ชั้นตอนที่ 3 สร้างเสียงโบราณจากเสียงเทียบ

ก่อนอื่น เราจะสังเกตเห็นได้ว่าภาษาละตินกับ Old English มีเสียงพยัญชนะต้นที่คงที่ซึ่งกว่าภาษากรีกและสันสกฤต ชวนให้คิดว่าอาจเป็นกรณี การเปลี่ยนแปลงเสียงประเภทหน่วยเสียงแตก นั่นคือหน่วยเสียง 1 หน่วยอาจ วิวัฒนาการแบ่งออกเป็น 2 เสียง เมื่อสำรวจดูเค้าหน่วยเสียงเดิม (reflexes) ในภาษากรีกและสันสกฤต เราพบว่าเสียงพยัญชนะต้นในภาษากรีกมี 2 เสียงคือ /t/ และ /p/ สันสกฤตก็มี 2 เสียง คือ /c/ และ /k/ ในกรณีภาษากรีก เราอาจตั้งคำถามในใจว่า

ก. เสียงอะโรนทที่จะกลายเป็นเสียง t (dental plosive)
เมื่อเกิดอยู่หน้าสระหน้า (front vowel e, i)

$$? \longrightarrow t / \text{---} \left\{ \begin{array}{l} e \\ i \end{array} \right\}$$

ข. เสียงอะโรนทที่จะกลายเป็นเสียง p (labial plosive)
เมื่อเกิดอยู่หน้าสระหลัง (back vowel o)

$$? \longrightarrow p / \text{---} o$$

ในกรณีของภาษาสันสกฤต เราก็คอาจตั้งสมมุติฐานในใจท่านเองได้ว่า
กันว่า เสียงอะโรนทที่จะเปลี่ยนเป็นเสียงพยัญชนะเพดานแข็ง /c/ และพยัญชนะ
เพดานอ่อน /k/

$$? \longrightarrow \left\{ \begin{array}{l} c \\ k \end{array} \right\}$$

ในกรณีของภาษาสันสกฤตนี้ เป็นไปได้มากทีเดียวว่าสภาพแวดล้อม
เสียงข้างเคียงอาจจะเป็นตัวกำหนด

ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นเพียงการตั้งข้อสังเกตและข้อสันนิษฐานทั้งสิ้น
เราควรจะต้องสร้างเสียงโบราณเสียงใด คำตอบคือ หากพิจารณาในแง่ภาษา-
ศาสตร์เชิงประวัติเท่าที่ทำได้ ถ้าสร้างเสียงพยัญชนะ $*/q^w/$ (labiovelar)
จะเป็นคำตอบที่เหมาะสมกับข้อเท็จจริง อันคับคอบไปเราควรพิจารณาเสียง q^w
ไว้ในภาษาละติน เพื่อให้ไครูปที่ผูกต่อก่อนส่งต่อไปยังภาษาลูกหลาน ซึ่งมาเปลี่ยน
แปรเสียงในภายหลัง ในกรณีภาษาอังกฤษเก่า เราก็อธิบายได้ว่าอังกฤษเก่าเปลี่ยน
เสียงพยัญชนะริมฝีปาก-เพดานอ่อนมาเป็นเสียงเสียดแทรก hw

$$q^w \longrightarrow hw$$

สำหรับภาษากรีก เราก็คืออธิบายได้ว่า ภาษากรีกเปลี่ยนเสียง q^w เป็น t เมื่อเกิดข้างหน้าสระหน้า (i, e) และเป็น p ถ้าเกิดข้างหน้าสระหลัง (o)

$$q^w \longrightarrow t / \begin{cases} i \\ e \end{cases}$$

$$\longrightarrow p / _o$$

การเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษาสันสกฤตค่อนข้างจะซับซ้อนกว่าทุกภาษา เห็นได้ชัดว่ามีการเปลี่ยนหลายขั้นตอนและมีเงื่อนไขแวดล้อมเป็นตัวกำหนดก่อนอื่นจาก $*q^w$ มาเป็น c และ k นั้น สันนิษฐานว่าในขั้นต้น จะต้องมี การเปลี่ยนฐานกรณ์ที่ออกเสียง เลิกใช้ฐานกรณ์ริมฝีปากอีกต่อไป (delabialized) เหลือแต่ฐานกรณ์เพดานอ่อน แล้วเลื่อนฐานกรณ์ไปอยู่ที่เพดานแข็ง (palatalization) อีกด้วย เราทราบได้อย่างไรว่าเกิดขบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สิ่งบอกเหตุหรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการกระจายหน่วยเสียงเป็น k และ c อยู่ที่สระในคำละติน (-que, quis, quod) และคำกรีก (-te, tis, poteros) เมื่อใดคำในภาษาทั้งสองมีสระหน้า (i, e) สันสกฤตเกิดเสียงเลื่อนไปอยู่ที่เพดาน (palatalization) แต่เมื่อใดคำกรีกและละตินมีเสียงสระหลัง (o) จะไม่ปรากฏสภาพการดังกล่าว

ปัญหาที่ชวนให้ฉงนต่อไปคือ ถ้าพิจารณารูปคำเกี่ยวของของสันสกฤต คำที่ (1) (3) และ (4) คือ - ca, - kas, kataras คำ - ca และ - cid เท่านั้นที่เสียงเลื่อนฐานกรณ์ไปอยู่ที่เพดาน เป็นที่เห็นได้เด่นชัดว่า ในเรื่องนี้จะมีการเปลี่ยนเสียงสระเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และลำดับในการเปลี่ยนเสียงสระก็คือ การเลื่อนฐานกรณ์ไปอยู่ที่เพดานแข็งก็คือ ล้วนเป็นตัวการที่สำคัญ ดังนั้นโดยอาศัยรูปสระในคำละตินและกรีกเป็นพื้นฐาน เราเสนอสร้างเสียงสระโบราณในภาษาโบราณต่อไป คือ $* /e/$ สำหรับคำเกี่ยวของคำที่ 1 และ

* /i/ ในคำเกี่ยวกับคำที่ 2 เมื่อสร้างเสียงสระโบราณได้แล้ว เราก็สามารถนำสระโบราณเหล่านี้มาอธิบายต้นเหตุการเกิดเสียงเลื่อนไปที่เพดานของพยางค์ขณะ
 * /k/ ไปเป็น [c] ในภาษาสันสกฤตได้ สำหรับคำเกี่ยวกับลำดับที่(3) และ (4) จะเข้าไปในทางตรงกันข้าม เราสามารถสร้างสระโบราณ *[o] โดยสระนี้จะไม่มีอิทธิพลอย่างใดต่อพยางค์ใกล้เคียงเลย

เราสันนิษฐานต่อไปว่าสระ * /e/ และ * /o/ คงจะเกิดการรวมหน่วยเสียงในภาษาสันสกฤตและกลายเป็น /a/ และการรวมหน่วยเสียงในสภาพแวดล้อมใดก่อให้เกิดพยางค์ [k] และ [c] ซึ่งมีฐานะเป็นเสียงย่อยตามสภาพแวดล้อมก่อนจะมาเป็นหน่วยเสียงคนละเสียง ฉะนั้น แม้ว่าภาษาสันสกฤตจะไม่ได้คงไว้ ซึ่งความแตกต่างระหว่างเสียงสระ * /e/ และ * /o/ โดยอาศัยการสันนิษฐานสถานภาพเสียงเก่าก่อนของภาษา นี้ เป็นหนทางเดียวที่จะอธิบายว่าเหตุใดสันสกฤตจึงมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงเสียงกระจายเป็น /c/ และ /k/ ได้ ซึ่งสรุปได้ว่าต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

- I * /q^w/ → /k/
- II [k] → [c] เมื่อสระที่ตามมาเป็นสระหน้า
- III * /e/ } → /a/ (ยังผลให้เสียงย่อย [k] และ [c] กลายเป็นหน่วยเสียงที่ต่างกัน
- * /c/ }

ขั้นตอนที่ 4-5 สำหรับผู้ที่สนใจ อาจนำคำอธิบายในขั้นตอนที่ 3 ไปดำเนินการต่อจนเสร็จสมบูรณ์ถึงขั้นตอนที่ 5 ต่อไป

5.3 ข้อดีข้อเสียของวิธีการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ

ข้อดีของวิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติคือ ช่วยให้เราสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาต่าง ๆ อันหลังไปถึงภาษาโบราณร่วมกัน

จนแตกหน่อแตกแขนงออกมาเป็นภาษาต่าง ๆ ในปัจจุบัน นอกจากนี้อังสแตงให้
 เราเห็นว่าภาษาทั้งหลายมีวิวัฒนาการมาอย่างไรด้วย การจัดภาษาเป็นกลุ่มเป็น
 ตระกูลตามความสัมพันธ์ทางสายกำเนิดทำให้โดยอาศัยวิธีเปรียบเทียบภาษาเชิง
 ประวัติ (Wardhaugh, 1972 : 116)

ข้อเสียของวิธีเปรียบเทียบภาษาคือข้อมูลที่รวบรวมมาจะต้องเลือก
 พบแต่คำที่เกี่ยวข้องกันจริง จะมีคำอื่นมาปะปนไม่ได้ ซึ่งในข้อเท็จจริง บางครั้ง
 ก็ทำได้ยาก เนื่องจากคำอื่นบางคำนิยมใช้กันแพร่หลาย และมีการหยิบยืมใช้กันตั้งแต่
 ครั้งโบราณกาล ยกที่จะค้นพบและพิสูจน์ได้ ตัวอย่างเช่นในกลุ่มภาษาอินโด-
 ยูโรเปียน มีคำว่า ปีศาจ (devil) ใช้กันอยู่ทุกภาษา เช่น

ละติน	'diabolus'	เยอรมัน	'Teufel'
ฝรั่งเศส	'diable'	อังกฤษ	'devil'
ภาษาเวลช์	'diafol'	เดนมาร์ก	'djoevel'

หากพิจารณาเพียงผิวเผิน ข้อมูลข้างต้นก็ช่วยให้เราสันนิษฐานว่า
 ในภาษาอินโด-ยูโรเปียนโบราณน่าจะมีคำดั้งเดิม ซึ่งภาษาเหล่านี้สืบทอดมา แต่ทว่า
 เมื่อศึกษาพิจารณาอย่างลึกซึ้ง เราจะมองเห็นว่าการกระจายศัพท์ในแต่ละภาษา
 มีความแตกต่างกันอย่างมาก และรูปที่หลากหลายนี้อาจเกิดขึ้นในช่วงวิวัฒนาการ
 ของภาษาเหล่านั้น ขณะสืบทอดภาษาอินโด-ยูโรเปียนลงมา อาศัยเหตุผลดังกล่าว
 จึงให้นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติเชื่อว่ากรีกคงจะยืมคำว่า "ปีศาจ" นี้มาจาก
 แหล่งกำเนิดแห่งหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันยังค้นไม่พบว่าเป็นแหล่งใด ต่อจากกรีกก็มีกลุ่ม
 ผู้พูดภาษาอื่น ๆ มาหยิบยืมไปใช้จนแพร่ขยายไปในรูปต่าง ๆ

ข้อจากัดอื่น ๆ ของวิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงวิไลวรรณ (2526 : 86-87)
 กล่าวไว้ก็คือ วิธีนี้เลือกใช้ข้อมูลที่เป็นคำศัพท์โบราณเท่านั้น สิ่งอื่นที่อยู่นอกวงศัพท์

โบราณนี้ แม้จะมีความเก่าแก่และมีการเปลี่ยนแปลงก็ไม่อาจนำเข้ามาอธิบายได้ การเปลี่ยนแปลงที่อธิบายได้นั้นจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้จากเสียงเขียนปกติเท่านั้น นอกจากนี้ การสร้างเสียงโบราณก็ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวที่แน่นอน ผู้ที่จะสร้างเสียงโบราณใดก็ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยทั่ว ๆ ไปอย่างกว้างขวาง หรือเคยศึกษาภาษาต่าง ๆ มาแล้วหลายภาษา

5.4 การบูรณะภาษาจากภายใน (Internal reconstruction)

การบูรณะภาษาจากภายในเป็นกลวิธีอีกวิธีหนึ่งในการศึกษาภาษาเชิงประวัติ ใช้เสริมช่วยวิธีเปรียบเทียบภาษา ข้อสมมุติฐานเบื้องต้น (Anderson, 1973 : 73) ที่เป็นพื้นฐานรองรับวิธีการบูรณะภาษาจากภายในมีว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติภาษาย่อมทิ้งร่องรอยหลงเหลือไว้อย่างในรูปภาษานั้น ถ้าเราตรวจสอบร่องรอยนี้ให้ดีถ้วน อาจนำเราไปถึงขั้นสามารถบูรณะรูปดั้งเดิมของภาษานั้น ซึ่งเป็นรูปก่อนเกิดเหตุการณ์มาเปลี่ยนแปลงรูปนั้นไปส่วนใหญ่ รูปคำในตำนานวิจิตรภาษาก็จะสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์

การบูรณะภาษาจากภายในแตกต่างไปจากวิธีการเปรียบเทียบภาษาทั้งในเชิงวิธีการและจุดมุ่งหมาย (วิไลวรรณ, 2526 : 87) วิธีนี้เปรียบเทียบรูปต่าง ๆ ของภาษาโดยอาศัยข้อมูลจากภาษาเดียว มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาการเปลี่ยนแปลงที่ได้เกิดขึ้นในภาษาใดภาษาหนึ่ง และการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ทิ้งร่องรอยไว้ในภาษาปัจจุบัน การสร้างภาษาโบราณก็เป็นการสร้างเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น มิใช่สร้างทั้งระบบทั้งเช่นวิธีการเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ นอกจากนี้คำเรียกภาษาที่สร้างขึ้นก็แตกต่างไปจากของวิธีการเปรียบเทียบ คือใช้ศัพท์ว่าภาษาเก่าก่อน (prelanguage) หมายถึงภาษารุ่นก่อนข้อมูลพื้นมาเปรียบเทียบ เช่น Pre-Tai, Pre-Greek ซึ่งต่างจากศัพท์คำว่าภาษาโบราณ

หรือภาษาคั้งเคิม (protolanguage) ของวิธีการเปรียบเทียบภาษา ซึ่งหมายถึง ภาษารวมหรือภาษาบรรพบุรุษของหลาย ๆ ภาษาที่เราหาข้อมูลมาใช้เปรียบเทียบกัน นอกเหนือจากนี้ วิธีบูรณะภาษาจากภายในใช้ได้เฉพาะกับภาษาวิกัตติปัจจัย เท่านั้น ภาษาคำโคตอย่างภาษาไทยจะใช้วิธีนี้ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะภาษาคำโคตเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนไปทั้งคำ ไม่ทิ้งร่องรอยไว้ให้เห็นดังเช่นภาษาวิกัตติปัจจัยทั้งหลาย

5.5 วิธีการบูรณะภาษาจากภายใน

ผู้ที่ค้นพบวิธีการบูรณะภาษาจากภายใน คือ เซอร์มันน์ กราสมันน์ นักภาษาศาสตร์ผู้สนใจศึกษาภาษาอินโด-ยูโรเปียนในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในสมัยนั้น เมื่อนักภาษาศาสตร์จะสร้างเสียงและคำโบราณจากหลักฐานที่มีอยู่ เขาพบว่าชุด เียบเสียงบางชุดไม่สามารถจัดเข้ากระสวนที่วางไว้ กราสมันน์ ได้ตรวจสอบข้อมูล ในภาษากรีกและสันสกฤต และสามารถแสดงให้เห็นว่า การที่ภาษากรีกและสันสกฤต มีพัฒนาการที่ผิดแผกแตกต่างกันไปมีผลให้เกิดรูปที่แตกต่างกันไปด้วย ลองพิจารณารูป คำในภาษากรีกต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

1.	ก.	trekh-ō	"ฉันเดิน"	ข.	threk-s-ō	"ฉันจะเดิน"
2.	ก.	thrik-s	"เส้นผม"	ข.	trikh-os	"เกี่ยวกับเส้นผม"

(Arlotto : 99)

สิ่งแรกที่เราสังเกตเห็นจากรูปข้างต้นนี้คือ แต่ละรูปมีพยัญชนะอนัต (aspirated consonant) ปรากฏเพียงครั้งเดียว แต่ตำแหน่งที่เกิดในแต่ละชุด แตกต่างกันไป ในชุด 1 ก. และ 2 ข. มีพยัญชนะอนัต kh และในชุด 1 ข. และ 2 ก. มี th กล่าวอีกนัยหนึ่งคือในตัวอย่างนี้ พยัญชนะอนัต (th, kh)

ปรากฏสลับกับพยัญชนะติด (t, k) ทำให้เราได้ stem (ธาตุประกอบปัจจัย
ชั้นต้น) แยกต่างกันไป 4 รูปคือ

trekh-

threk-

thrik-

trikh-

การบูรณะภาษาจากภายในอาศัยหลักที่ว่า แต่กาลก่อนนั้นไม่มีรูป
ต่าง ๆ ด้้นออกไปเช่นนี้ รูปที่เห็นอยู่ปัจจุบันเกิดขึ้นเนื่องจากเสียงบางเสียง
เปลี่ยนแปลงไป กราสมันน้อาศัยรูปข้างคนสืบสาวย้อนไปได้ว่า stem ภาษากรีก
แต่เก่าก่อน (pre - Greek) มีรูปดังนี้

* threkh-

* thrikh-

ดังนั้น เราจึงกล่าวได้ว่าในภาษากรีกได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
เสียง 2 ครั้งด้วยกัน

การเปลี่ยนเสียงครั้งแรก พยัญชนะนิตไตตามด้วยเสียง s
จะกลายเป็นพยัญชนะติด

การเปลี่ยนเสียงครั้งที่สอง stem ไคมีพยัญชนะนิตไตคู่คี่ก่อน
พยัญชนะนิตหนวยแรกจะกลายเป็นพยัญชนะติด

การเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ครั้งอาจเขียนเป็นกฎได้ดังนี้

1. Ch → C / ___ s

2. ch → C / ___...ch

(C = consonant)

เมื่อนำกฎทั้งสองไปใช้กับ stem เก่าก่อนตามลำดับ เราก็สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดภาษากรีกสมัยหลังจึงมีรูปคำที่แตกต่างออกไป

อนึ่ง รูปภาษากรีกเก่าก่อนที่ทราบกันมีรูปละตินนั้นเป็นรูปที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่พบในภาษาอินโด-ยูโรเปียน ส่วนกฎข้อสองที่ว่าจะมีพยัญชนะชนิด 2 หน่วยอยู่ใน stem เกี่ยวกันไม่ไฉน นำไปประยุกต์กับภาษาสันสกฤตได้ด้วย และต่อมาภายหลังกฎนี้ได้ชื่อว่ากฎของกรราสมันน์

ตัวอย่างที่ 2 (คุชกูท : 75-76)

ในภาษาอังกฤษ หน่วยหน้าศัพท์ (prefix) ที่มีความหมายว่า "ไม่" มีหลายรูปเช่น

im ในคำว่า imperfect, imbalance, immature

in ในคำว่า intelligent, indirect, innumeralbe,
insecure, invisible, inactive

in- (in-) ในคำว่า incapable, incorrect

il - ในคำว่า illegal, illiterate

ir - ในคำว่า irregular, irresponsible

เมื่อใช้วิธีบูรณะภาษาจากภายใน เราจะสันนิษฐานว่าเดิมหน่วยหน้าศัพท์ที่มีความหมายว่า "ไม่" มีเพียงรูปเดียว นั่นก็คือรูปศัพท์เดิมนั้นควรเป็นรูปใด

ถ้าเราสันนิษฐานว่ารูปศัพท์เดิมเป็น *im- ก็จะอธิบายได้ว่า
 * im เปลี่ยนเป็น in หรือ m → n เพราะอิทธิพล
 (เสียงริมฝีปาก) (เสียงฐานฟัน)

ของเสียง t, d, n, s ที่ตามมา แต่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใด
 (เสียงฐานฟัน)

m → n เมื่อเสียงที่ตามมาเป็นเสียงอื่น ๆ เช่น เสียงฟัน-ริมฝีปากและ
 เสียงสระ ส่วนการที่ m เปลี่ยนเป็น ŋ (เสียงที่เพดานอ่อน) l หรือ r
 นั้น ก็อธิบายได้ว่าเป็นเพราะอิทธิพลของเสียง k (เสียงที่เพดานอ่อน)
 เสียง l หรือ r ที่ตามมา

ในทำนองเดียวกัน ถ้าสันนิษฐานว่ารูปเดิมของหน่วยหน้าศัพท์เป็น
 * iŋ- * il- หรือ * ir- ก็จะอธิบายได้เช่นเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของ
 * im นั่นคือเสียงจะเปลี่ยนไปเพราะอิทธิพลของเสียงพยัญชนะที่ตามมา แต่ก็ไม่
 สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดเสียง ŋ, l หรือ r จึงเปลี่ยนเป็น n เมื่อเสียงที่
 มาตามมาเป็นเสียงสระ หรือเสียงพยัญชนะที่ฐานอื่น

แต่ถ้าสันนิษฐานว่ารูปเดิมของหน่วยหน้าศัพท์เป็น * in- จะ
 สามารถอธิบายได้ว่า

n → m (เสียงที่ริมฝีปาก) เพราะอิทธิพลของเสียงที่
 ริมฝีปาก p, b, m ที่ตามมา

n → l (เสียงที่เพดานอ่อน) เพราะอิทธิพลของเสียงที่
 เพดานอ่อน k, g ที่ตามมา หรืออาจจะคงเสียง n ก็ได้

n → l เพราะอิทธิพลของเสียง l ที่ตามมา

n → r เพราะอิทธิพลของเสียง r ที่ตามมา แต่ถ้าเสียง
 ที่ตามมาเป็นพยัญชนะฐานอื่น ๆ หรือเป็นเสียงสระ n จะคงรูปเดิม

5.6 ข้อจำกัดของวิธีการบูรณะภาษาจากภายใน

เมื่อนำวิธีบูรณะภาษาจากภายในมาใช้ พึงระลึกด้วยว่า เมื่อใดก็ตามที่เราสร้างรูปและวางกฎกติกานเสียงกำกับเพื่ออธิบายความเปลี่ยนแปลงภายในภาษานั้นภาษาเดียว เราหาได้มีหลักประกันที่แน่นอนว่าภาษานั้นมีรูปแบบนั้นจริง รูปต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นนั้นอาจจะมีอยู่เป็นระยะเวลายาวนานไม่รู้สิ้นสุด หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงเสียงเกิดขึ้น ซึ่งทำให้รูปเปลี่ยนไปอย่างไม่อาจกลับคืนรูปเดิมได้ วิธีการบูรณะภาษาจากภายในของนักภาษาศาสตร์ เช่น กราสมันน์ ก็ดี เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปก็เพราะว่าภาษาทุกภาษาก่อนที่เขาบูรณะขึ้นนั้น สามารถพิสูจน์ว่ามีจริงโดยอาศัยการเปรียบเทียบกับภาษาอื่น ๆ

การบูรณะภาษาจากภายในเป็นวิธีที่มีลักษณะจำกัดยิ่ง เนื่องจากใช้ข้อมูลจากภาษาเดียว ซึ่งย่อมไม่สมบูรณ์ครบถ้วนและยากลำบากในการตีความ กล่าวโดยสรุป หากเราใช้วิธีนี้หมายความว่าเราจะต้องตรวจสอบภาษาใดภาษาหนึ่งเมื่อพบการแจกแจกค้ำเสียงหรือไวยากรณ์ที่ผิดแปลกแปลกไป เราจะต้องสรุปรวบรวมไว้ เพื่อหาเหตุผลมาอธิบายความผิดแปลกนั้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็อธิบายตามกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่รู้จักกันและยอมรับกันแล้ว (Wardhaugh, 1972 : 162)

5.7 สรุป

เมื่อนักภาษามีจุดมุ่งหมายที่จะสืบภาษาที่สัมพันธ์กันตามสายกำเนิด ย้อนหลังไปถึงภาษาต้นตอ ๆ ต้องการจาระไนภาษานั้นให้แจ่มแจ้งที่สุดเท่าที่จะทำได้ และแสดงให้เห็นว่าภาษานั้นได้เปลี่ยนแปลงมาอย่างไรจนถึงภาษาสมัยลูกหลานซึ่งพอจะหาข้อพิสูจน์ได้ นักภาษาสามารถทำคั้งที่ได้อธิบายมาทั้งหมดนี้โดยใช้กลวิธีหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เรียกว่าวิธีการเปรียบเทียบภาษา การสร้างภาษาคั้งเดิมโดยวิธีนี้เป็นการบูรณะภาษาจากภายนอก ในกรณีที่จะสร้างภาษาโบราณ

แต่ไม่มีภาษาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันทางเชื้อชาติของภาษามาเปรียบเทียบ ก็ไม่สามารถใช้วิธีการเปรียบเทียบภาษานี้ได้ จำเป็นต้องใช้วิธีการบูรณะภาษาจากภายใน คือ การบูรณะภาษาเก่าก่อน โดยอาศัยข้อมูลจากภาษาเพื่อนภาษาเดียว แต่โดยทั่ว ๆ ไป ภาษาส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติกับภาษาคู่อื่น ๆ ฉะนั้น การบูรณะภาษาจากภายในจึงใช้เพื่อเสริมวิธีเปรียบเทียบภาษา ช่วยยืนยันว่าการสร้างภาษาโบราณโดยวิธีเปรียบเทียบภาษานั้นถูกต้องหรือมีความเป็นไปได้

วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติมีขั้นตอนค่าเนียบการ 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ รวบรวมคำเกี่ยวข้อง นำชุดคำเกี่ยวข้องมาหาเสียงเทียบ สร้างเสียงโบราณจากเสียงเทียบ นำเสียงโบราณมาสร้างคำโบราณ และอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละภาษาลูก ๆ ปัจจุบัน การค้นหาคำเกี่ยวข้องมีหลักว่าต้องเป็นคำที่วิวัฒนาการมาจากภาษาค้นกำเนิดจริง และไม่ใช้คำยืม ในกรณีที่ภาษาลูกหลานแสดงเค้าหน่วยเสียงเดิมที่ผิดแผกไป เราจะเลือกบูรณะเสียงใดเป็นเสียงดั้งเดิม จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ ทักษะทางวิภาษวิทยาของการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่เคยมีเคยเป็นมาแล้ว ตลอดจนกระสวนเสียงดั้งเดิมที่น่าจะเป็นของภาษานั้น

นักภาษาที่นำวิธีบูรณะภาษาจากภายในมาสู่แวดวงการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติ คือ เซอร์มันน์ กราสมันน์ โดยสังเกตความผิดแผกที่เกิดขึ้นกับภาษากรีกและสันสกฤต ซึ่งทำให้เกิดชุดเสียงเทียบที่จัดเข้ากระสวนภาษาที่วางไว้ไม่ได้ กฎที่กราสมันน์สร้างขึ้นเพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษากรีก ต่อมานำไปใช้กับภาษาสันสกฤตได้ด้วย มีชื่อภายหลังว่ากฎกราสมันน์ ทั้งวิธีบูรณะภาษาจากภายใน และวิธีเปรียบเทียบภาษามีทั้งข้อแตกต่างและข้อคล้ายคลึงกัน มีทั้งข้อดีข้อเสีย และทั้ง 2 วิธีเป็นผลงานการคิดค้นของนักภาษาในคริสต์ศตวรรษที่ 19

5.8 แบบฝึกหัดทบทวน

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายศัพท์ต่อไปนี้ตามที่ท่านเข้าใจ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติ
วิธีบูรณะภาษาจากภายใน
คำเกี่ยวคอง
เสียงเพียบ
ภาษาโบราณหรือภาษาคึ่งเดิม
2. จงแยกแยะข้อแตกต่างและข้อคล้ายคลึงกันของวิธีเปรียบเทียบภาษาและวิธีบูรณะภาษาจากภายใน
3. วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติมีจุดมุ่งหมายและสมมุติฐานว่าอย่างไร
4. วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร จงแจกแจง
- 5.

5.1 จงนำคำเกี่ยวคองต่อไปนี้มาหาเสียงเพียบสระ พยัญชนะและวรรณยุกต์

คำว่า	ไทยสยาม	ไทยลาว	ไทดำ	ไทแดง
ส่อง	sɔɔŋ ⁵	sɔŋ ¹	sɔŋ ¹	sɔŋ ¹
สาช	saay ⁵	saay ¹	saay ¹	saay ¹
หมอน	m 33 n ⁵	m 3 n ¹	m ɔ n ¹	m ɔ n ¹
หนาว	naaw ⁵	naaw ¹	naaw ¹	naaw ¹
เผา	phaw ⁵	phaw ¹	faw ¹	faw ¹

(Gedney, 2509 : 8)

คำอธิบายเพิ่มเติม

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสยาม กำหนดโดยศาสตราจารย์

William Gedney (1509 : 5)

1. เสียงสามัญ (level) เช่น ตา, มี (taa¹, mii¹)
2. เสียงเอก (low level) เช่น ไก่ สี (kai², sii²)
3. เสียงโท (falling) เช่น หน้า นิ่ง (haa³, nay³)
4. เสียงตรี (high level) เช่น ม้า ช้าง (maa⁴, chaay⁴)
5. เสียงจัตวา (rising) เช่น ขา เสือ (khaa⁵, sia⁵)

5.2 จากข้อมูลศัพท์โบราณต่อไปนี้ จงแสดงเสียงพยางค์ขณะเทียบ

คำ	SIAM	WHITE	BLACK	SHAN
		TAI	TAI	
1. เก่า	kau ²	kau ²	kau ²	kau ²
2. กิน	kin ¹	kin ¹	kin ¹	kin ¹
3. กิ่ง	kin ²	kin ²	kiy ²	kiy ²
4. ข่า	khaa ²	xaa ²	xaa ²	--
5. ขาว	khaau ⁵	xaau ¹	xaau ¹	khaau ¹
6. กู	khuu ³	ku ⁵	ku ⁵	ku ³
7. กอน	khɔɔn ⁴	xɔn ⁶	kɔn ⁶	khɔn ⁵

(วิไลวรรณ, 2526 : 74-75)

5.3 จงใช้วิธีการเปรียบเทียบภาษา สร้างเสียงพยัญชนะต้นโบราณของ
กลุ่มภาษาต่อไปนี้

FRENCH	ITALIAN	SPANISH	PORTUGUESE	
cher	caro	caro	caro	"dear"
champ	camp	camp	camp	"field"
chandelle	candela	candela	candeia	"candle"

(ภาษาฝรั่งเศส ch ออกเสียงเป็น ฃ)

(c ใน 3 ภาษาข้างต้น ออกเสียงเป็น k)

(Fromkin & Rodman : 298)

6. การค้นหาศัพท์โบราณหรือเลือกคำที่เกี่ยวข้องมีหลักอย่างไร
7. การที่จะสร้างเสียงโบราณให้เป็นเสียงใคนั้น เราต้องคำนึงถึงเหตุปัจจัย
อะไรบ้าง
8. วิธีเปรียบเทียบภาษาเชิงประวัติมีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร
9. จงอภิปรายข้อจำกัดของวิธีบูรณะภาษาจากภายใน